

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE SOSYAL MEDYA AHLAKI

GİRİŞ: HAYATIN ANLAMI

Zamanın ve mekânın sahibi, sonsuz ahiret hayatını kazanmamız için süreli dünya hayatı ile bizleri imtihan eden, bizlere ömür nimetini veren Rabbimize hamd-ü senalar olsun. Yaşantısı ile bize örnek, model olan Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.s.) salat ve selam olsun.

Rabbimiz, dünya hayatındaki varlığımızın gayesini şöyle açıklamıştır:

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

“O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır. O, mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır.” (Mülk, 67/2) Ayet-i kerimde bir imtihan dünyasında olduğumuz hatırlatılıyor. Kur'an-ı Kerim'de Rabbimiz bizleri korku, kıtlık, mallardan, canlardan ve mahsullerden eksiltme vb. ile mutlaka imtihan edeceğini haber veriyor. Her imtihanın bir süresi vardır. Dünyadaki imtihanımız da doğumla başlayıp ölümle sona erer. Bu süre içerisinde insan nasıl yaşadığından sorumludur. Dünya hayatı gayesiz ve amaçsız değildir.

ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

“Nihayet o gün (dünyada yararlandığınız) nimetlerden elbette ve elbette hesaba çekileceksiniz.” (Tekasür, 102/8) Ayet-i kerime bu hesabın mutlak surette olacağını haber vermektedir.

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

“Sizi sırf boş yere yarattığımızı ve sizin artık huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız?” (Müminun, 23/115)

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

“İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır?” (Kıyamet, 75/36)

Bu ayet-i kerimelerde insanın sorumlu bir varlık olduğu hatırlatılmış, ahiret hayatına atıf yapılmış, dünya hayatında insanın varlığının bir gayesi ve önemli bir görevi olduğuna dikkat çekilmiştir.

Müminun suresinde Rabbimiz, kurtuluşa eren müminlerin yaşam modellerini örnek verir:

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

“(Onlar) Anlamsız, yararsız şeylerden uzak dururlar.” (Müminun, 23/3) Mümin, Rabbinin razı olmadığı her türlü boş söz ve davranıştan uzak durur. Peygamber Efendimiz (s.a.s.):

مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ

“Kendisini ilgilendirmeyen şeyleri (malayani) terk etmesi, kişinin Müslümanlığının güzelliğindendir.” (Tirmizî, Zühd, 11; İbn Mâce, Fiten, 12) buyurmuştur. Malayani, bizi ilgilendirmeyen, bize fayda vermeyen, bizim için anlam ve değer taşımayan gereksiz söz ve davranışlardır. (Mustafa Çağrı, Mâlâyânî, DİA, XXVII, 480)

Resulallah (s.a.s.), zamanı kullanma konusunda da bizim rehberimizdir ve bizi uyarmıştır:

نَعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

“İnsanların çoğunun gafil olduğu iki nimet vardır: Sağlık ve boş zaman.” (Buhârî, Rikâk, 1) Pek çok insan aldanmıştır. Aldanmak bir şeyi değerinden çok pahalıya almak veya değerinden ucuza satmaktır. Sağlıklı ve yete-rince bir ömre sahip olan kimse şayet ahireti, ebedi saadeti için çalışmaz ise aldanmıştır. Allah Resulü (s.a.s.) bu hadis-i şeriflerinde insanların zamanın ve sağlığın değerini bilme hususunda gafil olacaklarına dikkat çekmiştir.

Sadi Şirazi, “Zaman paraya benzer, gereksiz yere harcamadıkça devamlı yeter.”

İmam Şâfiî Hz. : **“Zaman kılıç gibidir. Sen onu kesmezsen o seni keser. Nefsin, en büyük düşmanıdır. Sen onu hayırla meşgul etmezsen o seni şer ile meşgul eder.”**

İmam Şarani, **“Sıradan insan zamanı nasıl bitireceğini, akıllı insan ise zamanı nasıl değerlendireceğini düşünür.”** demiştir.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) bir hadis-i şerifinde kıymet bilinmesi gereken beş nimete dikkat çekmiştir:

اغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ

“Beş şey gelmeden önce beş şeyi ganimet/kıymet bil:

1. İhtiyarlığından önce gençliğin,
2. Hastalanmadan önce sıhhatin,
3. Fakirliğinden önce zenginliğin,
4. Meşgul zamanlarından önce boş vakitlerin,
5. Ölümünden önce hayatın!

(Buhârî, Rikak, 3; Tirmizî, Zühd, 25)

Gençlik, sağlık, zenginlik, zaman ve hayat insanın kıymet bilmesi gereken önemli nimetlerdir. Peygamber Efendi-miz (s.a.s.) bir diğer hadislerinde insana sorulacak soruları haber verir:

لَا تَزُولُ قَدَمَا ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ: عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ، وَفِيمَا أَنْفَقَهُ، وَمَا عَمِلَ فِيمَا عِلْمَ

“İnsanoğlu kıyamet günü beş şeyden hesaba çekilmedikçe hiçbir tarafa hareket etmeyecektir:

6. Ömrünü ne ile geçirdiğinden,
7. Gençliğini ne ile yıprattığından,
8. Malını nereden kazanıp,
9. Nereye harcadığından,
10. Öğrendiği bilgileri yaşayıp yaşamadığından.

(Tirmizi, Sıfatü'l-Kiyame, 1) Hadis-i şerif, bir çeşit hayatın özetidir. Bu sorulara herkes cevap verecektir.

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI

Yaşadığımız bu asırda teknoloji ve bilim çok hızlı gelişmekte ve insanlarda aynı hızla bu teknolojiye sahip olmaya ve ulaşmaya çalışmaktadır. Ulaşım, sağlık, eğitim, enerji, iletişim vb. alanlarda teknolojinin getirdiği pek çok imkân hayatımızı kolaylaştırmış ve bizlere yeni fırsatlar sunmuştur. Ancak bu nimetler yerinde ve amacında kullanılmadığı için birtakım bireysel ve toplumsal sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlardan en önemlisi ' **Teknoloji Bağımlılığı**'dır. Yakın zamana kadar bağımlılık denildiğinde aklımıza madde ve alkol bağımlılığı gelirken günümüzde teknoloji bağımlılığı da bu sınıflandırmaya dâhil olmuştur. Diğer bağımlılıklar ne kadar korkutucu ise teknoloji bağımlılığı da o kadar endişe vericidir. Zira bağımlılık, **"Kişinin kullandığı nesne, yaptığı eylem üzerindeki kontrolü kaybetmesi, onsuz bir yaşam sürdürememesidir."** Bağımlı kişi mecburi olarak yapmak zorunda olduğu işler ve sürdürmek zorunda olduğu ilişkiler dışında bütün vaktini ve fiziksel enerjisini bağımlı olduğu maddeye veya eyleme yatırır.

Son yıllarda televizyon, bilgisayar, tablet, akıllı telefon, internet, sosyal medya hayatımızın ayrılmaz parçaları haline gelmiştir. Bu teknolojik vasıtalar iletişim, bilgi ve eğitim için kullanılmakla birlikte oyun ve eğlence içinde kullanılır olmuştur. Toplumumuzda çocuklar ve ergenler başta olmak üzere her yaş grubundan kişi, internet ve sosyal medyayı bağımlılık derecesinde kullanır duruma geldi. Çocuk ve gençlerde tablet, internet oyunu, sosyal medya; orta yaşta internet, sosyal medya; 45-50 yaş üstü yaş diliminde daha çok sosyal medya ve televizyon bağımlılığı görülmektedir.

BAĞIMLILIĞIN BELİRTİLERİ

- Her fırsatta bağlanma, kullanma isteği duymak, harcanan vaktin giderek artması,
- Teknoloji araçlarını kullanmadığı veya bağlanamadığında huzursuzluk, uykusuzluk, iştahsızlık, öfke gibi belirtilerin ortaya çıkması,
- Zamanının büyük çoğunluğunu bu araçlarla geçirmesi, diğer şeylere ilgisiz kalması.
- İş, okul ve aile hayatını aksatacak hatta bireysel temizliğini bile unutturacak biçimde kişisel ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirememesi. (Mehmet Dinç, Teknolojiyi Bilinçli Kullanıyorum, DİB, 2014 Ankara, s. 11-13)

İnternet, bilgisayar, akıllı telefon, sosyal medya bağımlılığı hem beden hem de ruh sağlığımızı olumsuz etkilemektedir. Zamanla bu vasıtaları aşırı ve bilinçsiz kullanma neticesinde ortopedik, nörolojik ve psikolojik pek çok hastalık ortaya çıkabilmektedir. Oysaki Peygamber Efendimiz (s.a.s.) çok ibadet edip bazı sorumluluklarını ihmal eden Abdullah b. Amr'a (r.a.):

فَإِنَّ لِّجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا

"Bedeninin senin üzerinde hakkı vardır; gözünün senin üzerinde hakkı vardır, eşinin senin üzerinde hakkı vardır..."(Buhari, Savm, 55; Müslim, Siyam, 192) buyurmuştur.

İslâm âlimleri dinin gayesinin "beş unsuru" korumak olduğunda ittifak etmişlerdir: **Can, mal, akıl, ırz ve inanç**. Bu beş unsur, yeryüzünün mükerrem varlığı olarak dünyaya gelen her insan için hürmete layık yani "dokunulmaz" olan değerlerdir. Herhangi bir şahıs, varlık, nesne, madde, fikir ya da oluşum insanın bu beş temel değerini kayba uğrattıyor ve zarara sokuyorsa din orada devreye girerek insanı korur ve ona hem korunmasını hem de çevresindekileri korumasını emreder. (Huriye Martı, Dinî ve Ahlâkî Boyutlarıyla Teknoloji Bağımlılığı, Diyanet İlmî Dergi,

54 (2018), 110) Sebebi ne olursa olsun bu beş değerin zarar görmesine dinimiz asla rıza göstermez. Teknolojiyi kullanırken, internet ve sanal âlemdede gezinirken de gerçek hayatta olduğu gibi bu değerlerin korunması gerekir.

Teknoloji karşısında en çok dikkat edilmesi, korunması gereken yaş grubu **çocuk ve ergenlerdir**. Çağımızda çocuklar teknolojinin içerisinde gözlerini açtılar ve teknolojiye hızlı bir uyum sağladılar. Sokaklardan çekilen çocuklar zamanının çoğunu oyun konsolları, internet, cep telefonu, tablet karşısında sanal bir âlemdede geçirmektedir. Ancak çocukların neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlamaları zaman alacaktır. Anne babaların bu hususlarda bilgili olmaları, çocuklarını yönlendirmeleri, alternatif seçenekler sunmaları gerekmektedir. Şiddet, saldırganlık ve gayri ahlaki içerikli oyunlar ve görseller hususunda anne babaların bilinçli olmaları gerekmektedir. Anne babanın dikkati ve gözetimi çocuğu pek çok tehlikeden koruyacaktır.

Çocuklar, teknolojik aletlere ne kadar zaman ayıracıklarını, onları hangi yaşta ne için kullanacaklarını ve kullanım alanlarını, gizleyip gizlemeyeceklerini anne babalarından ya da onların tepkilerinden öğrenirler. Annesi gün boyunca televizyon izleyen, babası gece boyunca internetin başından kalkmayan bir çocuğun sağlıklı bir alışkanlık geliştirmesi zordur. Cep telefonunun çocuklar için üretilmiş bir oyuncak olmadığından, televizyona hangi mesafede oturacağına kadar her türlü detay hakkında çocuğunu eğitmesi anne babadan beklenir. (Dinç, s. 27) Peygamber Efendimiz (s.a.s.):

مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ

“Hiçbir baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır.” (Tirmizî, Birr ve sıla, 33) buyurmuştur.

ÇOCUKLARIN BİLİNÇLİ TEKNOLOJİ KULLANIMLARI İÇİN ANNE BABALARA TAVSİYELER

- Anne babaların internetin dilini ve içeriğini bilmesi gerekir.
- Bilgisayar ve interneti alırken, kullanırken koruma programlarını da yüklemek gerekir.
- İnternet kullanımının kuralları olduğunu çocuğumuza anlatmalıyız. Normal hayattaki yanlışların internette de yanlış olduğunu çocuğumuz bilmelidir.
- İnternette veya oyun oynarken zaman sınırlaması olmalıdır. Okul öncesi dönemde internet kullanma süresinin günde 30 dakikayı geçmemesine ve kullanımın anne babanın gözetiminde olmasına dikkat edilmelidir. İlköğretim yaşında ise bu süre, ödevlerin hazırlanması hariç, en fazla 45 dakika olmalıdır. Lise çağındaki genç için günde 2 saatlik kullanım yeterlidir.
- Bilgisayar evin ortak kullanım alanında olmalı (salon, oturma odası gibi), ekranını odanın girişine çevrilmesine dikkat edilmelidir.
- Anne babalar çocuklarını dinlemeye, onlarla vakit geçirmeye zaman ayırmalıdır. Evde ilgi görmeyen, sözü dinlenmeyen, kendisiyle oynanmayan çocuk, hayatını sanal âleme kaydırmaya ve hayatıyla ilgili her türlü detayı internette sohbet ederek anlatmaya başlayacaktır.
- Evde alternatif alanlar oluşturulmalıdır. Anne baba olarak çocuğun teknoloji bağımlılığı tehlikesinden kurtulması için severek yapabileceği alternatifler bulunmalıdır. Çocuklar uygun spor, sanat gibi alanlara yönlendirilmelidir.
- Çocukta teknoloji bağımlılığı hissedildiğinde bir uzman desteği alınmalıdır. (Dinç, s. 30-40)

Sosyal medya ile iletişime geçen, internet karşısında zamanını geçiren gençler enerjilerini gerçek âlem ve değerler için değil de sanal âlem için harcamaktadırlar. Oysa gençlik dönemi hayata hazırlanma, tercihleri yapma dönemidir. Çok hızlı geçen bu dönem insan hayatının baharı gibidir. İnternette, sosyal ağlarda vaktinin çoğunu geçiren bir genç geleceğini nasıl planlayabilir ve inşa edebilir? Peygamber Efendimiz (s.a.s.):

سَبْعَةُ يَظِلُّهُمْ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ وَشَابُّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ رَبِّهِ

“Yedi sınıf insan vardır ki, Allah Teâlâ onları kendi gölgesinden başka gölge olmayan günde, gölgesi altında gölgelendirecektir... Rabbine ibadet içerisinde yetişen genç...”(Buhari, Ezan, 36, Zekat, 36; Tirmizi, Zühd, 53) zikretmiştir. Gençlik devresinde ibadet ve kulluk kişiyi birçok yanlış ve kötülükten koruyacaktır. Gençlerde kuvvetli ahiret inancı, onların dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşmasına vesile olacaktır.

Günümüzde zor şartlarla kurulan aile yuvaları, teknolojiyi yanlış kullanma, sosyal medya bağımlılığı gibi sebeplerle yıkılmaktadır. Sadakat ve mahremiyet değerleri örselenmekte, aynı ev içerisinde dahi aile bireyleri birbirinden uzaklaşmakta, yalnızlaşmakta, aile bağları zedelenmektedir. Hâlbuki Rabbimiz:

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا

“Allah, evlerinizi sizin için bir huzur ve sükûn yeri yaptı.”(Nahl, 16/80) buyurmuştur.

Hz. Peygamber (s.a.s.):

كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ

“Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter.”(Ebu Davud, Zekat, 45) buyurmuştur.

Teknoloji ve internet bağımlılığı insanların çalışma ve iş hayatını da etkilemektedir. Mesai saatleri içerisinde internet ve sosyal ağlarla meşgul olan bağımlı, yapması gereken işi yapamamakta, iş ve enerji kaybına sebep olmaktadır. Aynı zamanda aldığı ücretin hakkını vermediği için kul veya kamu hakkına da girmektedir. Şu hadis-i şerifi tekrar hatırlayalım:

مَنْ حَسَنَ إِسْلَامَ الْمَرْءِ تَرَكَهُ مَا لَا يَغْنِيهِ

“Kendisini ilgilendirmeyen şeyleri (malayani) terk etmesi, kişinin Müslümanlığının güzelliğindedir.”(Tirmizî, Zühd, 11; İbni Mâce, Fiten, 12) Malayani: bizi ilgilendirmeyen, bize fayda vermeyen, bizim için anlam ve değer taşımayan gereksiz her türlü söz ve davranışları terk, kaliteli mümin olmanın, hayatı bereketlendirmenin yoludur.

DİJİTAL KUMAR TEHLİKESİ

İnsanlığı felakete sürükleyen zararlı alışkanlıklardan biri de kumardır. Kolay yoldan para elde etme aracı olarak görülen kumar, haksız bir kazançtır. Pençesine düşürdüğü kimseyi yalnızlığa, çaresizliğe, birçok bela ve musibete sürüklemektedir.

Günümüzde iletişim alanında teknolojinin yaygınlaşmasıyla büyük bir tehlike oluşturan bir başka bağımlılık dijital kumardır. Çağımızda dijital kumar, toplumun ciddi bir kesimine sirayet etmiş durumdadır. Dijital kumara bahislerle, çok küçük miktarlarla başlanan, kişinin evini ve arabasını satmasına, bütün imkânlarını bu yolda tüketmesine,

borç batağına sürüklenmesine sebebiyet vermektedir. Para kaybetmeye başlayan kişi bunu yerine koymak için zaman içinde yalan söylemeye başlar ve zamanla bu durum aile bağlarının kopmasına neden olmaktadır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar, fal okları şeytan işi iğrenç şeylerden ibarettir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.”(Maide, 5/90)

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ

“Şüphesiz şeytan içki ve kumar yoluyla aranızda düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?”(Maide, 5/91)

SOSYAL MEDYA AHLAKI

Sosyal medya çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımını sağlayan medya aracıdır. İradenin kullanıcıda olduğu bir iletişim vasıtasıdır. Kullanıcı internette çoğunlukla pasif iken sosyal medyada aktiftir. Günümüzde araçların amaçlara dönüşmesi, asıl sorumluluğun unutulup, dünyanın bir takım güzelliklerine aldanması neticesinde insanoğlu, kendi ürettiği teknolojinin esiri olmuştur. Bu esaretten kurtulmak için:

- Televizyon izlerken, sosyal medyayı ve dijital dünyayı kullanırken bilgi veren, eğitici, değer kazandırıcı olanları tercih edilmeli, ahlak ve zihin dünyamızı bozan programlardan sakınılması gerekmektedir.
- Zaman iyi planlanmalı, işler önem sırasına konulmalıdır. Gereksiz yere vakti tüketen faydasız alışkanlıklardan uzak durulmalıdır. Gereksiz şeylerden yüz çevirmenin yolunu Rabbimiz şöyle göstermiştir:

وَالْيَ رَبِّكَ فَارْغَبْ

“Öyleyse, bir işi bitirince diğerine koyul.”(İnşirah, 94/7) Kişi bir işi bitirince peşinden başka bir işe yönelirse, zamanını önemli işlerle değerlendirmiş olacaktır.

- İnsan; akıllı, irade sahibi ve sorumlu bir varlıktır. Kişi Cenab-ı Hakk’ın verdiği aklı kullanmalı, iradesini güçlü ve sağlam tutmalı ki hayatı düzenli olsun.
- Teknoloji mümince, mümine yakışan bir şekilde kullanılmalıdır.
- Gerçek hayatta haram olanların sanal âlemde, internette de haram olduğu unutulmamalıdır. Rabbimizin koyduğu sınır ve ölçülere riayet edilmelidir. İsfraftan sakınılmalı, ahlaki ilkelere riayet edilmeli ve mahremiyete dikkat edilmelidir.
- Kulların ürettiği vasıtaların kulluğun önüne geçmesine fırsat verilmemelidir ki kulun Rabbi ile olan bağı ve bağlantısı kesintisiz olsun.

رَجَالٌ لَا تُلْمِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

“(Öyle kimselerdir ki) Ticaretin de satımın da kendilerini Allah’ı anmaktan, namazı hakkıyla kılmaktan ve zekâtı vermekten alıkoymadığı, gözlerin ve gönüllerin dehşetle sarsılacağı bir günden korkarlar.”(Nur, 24/37)

- Bütün nimetlerden hesaba çekileceği gibi internet, bilgisayar, akıllı telefonda, sosyal medyadan da hesaba çekileceği unutulmamalıdır. Zira melekler insanın yaptığı her şeyi kaydetmektedirler.

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

“Oysa sizi gözetleyen muhafızlar, değerli yazıcılar var.” “Onlar yaptığınızı her şeyi biliyorlar.” (İnfitar, 82/10-12) Meleklerin yazdığı bu amel defteri insanın önüne mahşer günü konulacaktır.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لِهَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظِلُّ رَبُّكَ أَحَدًا

“Artık kitap (amel defteri) ortaya konmuştur; suçluların, onda yazılı olanlardan korkuya kapılmış olarak, ”Vay halimize! Bu nasıl kitapmış! Küçük-büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp dökmüş!” dediklerini görürsün. Böylece yaptıklarını karşılarında bulmuşlardır. Rabbin hiç kimseye haksızlık etmez.” (Kehf, 18/49) İnkârcıların hesaba katmadıkları ahiret gününde herkesin amel defteri önüne konacak ve dünyada yapmış olduğu büyük-küçük ne ameli varsa orada zapt edilmiş olduğunu görecektir. Dünyada günaha batmış olanlar o gün yapmış oldukları kötülüklerin sayılıp dökülmesinden dehşete kapılacaklar, Allah’ın vereceği cezadan ve insanlar karşısında rezil olmaktan korkacaklardır. (Kur’an Yolu Tefsiri, 3/558-559)

- **Âlemlerin Rabbi olan Allah, sanal âlemde de kullarını görmektedir.** Oradaki söz ve davranışlarından da insan hesaba çekilecektir.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

“Kuşkusuz yerde olsun gökte olsun hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz.” (Ali İmran, 3/5) Evrendeki hiçbir bilgi yüce Allah’a gizli kalmaz. Allah (c.c.) kayyûm, “Bütün varlıkları yaratan, denetleyen ve görüp gözetendir”.

- **Mümine yakışan sorumluluk bilinciyle hareket etmek,** Cenabı Hakk’ın koyduğu sınırlara uymaktır. Peygamber Efendimiz (s.a.s.):

اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَاتَّبِعِ السَّبِيلَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ

“Nerede olursan ol Allah’a karşı gelmekten sakın; yaptığın kötülüğün arkasından bir iyilik yap ki bu onu yok etsin. İnsanlara karşı güzel ahlakın gereğine göre davran.” (Tirmizî, Birr, 55) Yalan, gıybet, iftira vb. gerçek hayatta olduğu gibi sosyal medyada ve internette de günahtır. Sanal âlemde paylaşılan bilgilerin doğruluğu teyit edilmelidir, başkalarının kişiliğini rahatsız edici olmamasına, hukuken ve dinen suç ve günah olmamasına dikkat edilmelidir. Rabbimiz bizleri şöyle uyarıyor:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا

“Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur.” (İsra, 17/36)

O halde internetin, bilgisayarın, akıllı telefonun, sosyal medyanın, televizyonun Rabbimizle aramıza girmesine ve bizi kulluğumuzdan alıkoymasına izin vermeyelim.

SONUÇ

Hayatla iç içe giren internet ve özellikle sosyal medya araçları, birçok alanda büyük imkânlar, kolaylıklar ve fırsatlar sunmasının yanı sıra mahremiyet, gizlilik, güvenlik gibi pek çok alanda ciddi riskleri de beraberinde getirmektedir. Söz konusu platformlar her ne kadar sanal dünya olarak adlandırılrsa da ölçsüz ve bilinçsiz kullanıcılar için buradaki sanal sebepler, içinden çıkılmaz gerçek problemlere yol açabilmektedir.

Teknolojiye karşı durmak, onu yok saymak mümkün olmadığına göre teknolojiyi bilinçli ve kontrollü kullanmayı öğrendiğimiz gibi aile bireylerimizin de bu konuda bilinçlenmesi gerekir.

Aklımızı kullanarak, irademize hâkim olarak, televizyon, akıllı telefon, internet, sosyal medyayı amaç ve gayesi doğrultusunda kullanmalı, ölçülü ve ilkeli olmalıyız. Teknolojinin kendimize, ailemize, topluma ve Rabbimize karşı sorumluluğumuzu yerine getirmede engel olmasına fırsat vermeyelim.

Helâl-haram hassasiyetimiz, mahremiyet bilincimiz ve ahlak düsturlarımız sanal âlemde, internette de geçerlidir. Gerçek hayatta hırsızlık, gasp, aldatma vb. nasıl suç ise ve gıybet, yalan, iftira vb. nasıl günah ise bunlar internet ve sanal âlemde de suç ve günahdır.

Allah (c.c.) hem bu âlemin hem de sanal âlemin Rabbi, hâkimi ve malikidir. Rabbim bizleri ve ailemizi kulluğumuzdan ve sorumluluklarımızdan uzaklaştıran her türlü engelden muhafaza eylesin.